

Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit is vrijwel klaar. Dit pakket aan maatregelen voor een schonere lucht richt zich vooralsnog vooral op het verkeer. Duidelijk is dat Nederland nog niet kan voldoen aan de Europese norm voor fijn stof. Dit geldt eveneens vanaf 2010 voor de norm voor stikstofdioxide. Voor beide stoffen wordt uitstel gevraagd, respectievelijk tot 2011 en 2015. Indien het verzoek wordt gehonoreerd, kan het licht op groen voor allerlei stilgevalven bouwprojecten.

Lucht in 2015 schoon

Foto: Michiel Wijnbergh.

Het einde is in zicht bij de totstandkoming van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het programma vloeit voort uit de vervanging van het Besluit luchtkwaliteit 2005 door een wijziging van de Wet milieubeheer eind vorig jaar en is nu bijna compleet. Acht provincies zijn betrokken bij het NSL. Zeeland en de noordelijke drie provincies Groningen, Friesland en Drenthe verkeren in de gelukkige omstandigheid dat de lucht daar zo schoon is, dat zij niets hoeven te doen.

Nationale kop

Sinds de startbijeenkomst op 12 december 2005 hebben de provincies keihard gewerkt om hun regionale deel (RSL) gereed te krijgen. Dit is gelukt. De RSL's gaan rond de verschijningsdatum van dit nummer van Milieuwerk de besluitvormingsprocedures in. Fijn stof uit de landbouw (intensieve veehouderij, meest pluimvee) wordt nog nader uitgewerkt. Na afronding van het provinciale traject zet het ministerie van VROM een 'nationale kop' op het programma. Vervolgens kan het in mei naar Brussel gestuurd worden. Zij het samen met een verzoek tot derogatie, oftewel uitstel. Nederland kan namelijk nog niet voldoen aan de Europese norm voor fijn stof die sinds

1 januari 2005 van kracht is. Naar verwachting lukt dit pas in 2011. De norm voor een andere luchtcomponent, stikstofdioxide ofwel NO_2 , treedt op 1 januari 2010 in werking. Hiervoor wordt uitstel gevraagd tot 2015. Brussel doet negen maanden over de beoordeling van zo'n verzoek. In maart 2009 is dus duidelijk of Nederland daadwerkelijk uitstel krijgt.

Tijdrovend

Al met al heeft het dus twee jaar geduurd om te komen tot het NSL. Veel tijd ging zitten in het bepalen van de precieze omvang van de saneringsopgave voor heel Nederland. Ook het per locatie vaststellen van een maatregelenpakket om het knelpunt uiteindelijk

op te lossen, bleek tijdrovend. De saneringsopgave is definitief vastgesteld in het bestuurlijk overleg Taskforce Luchtkwaliteit van 17 januari, onder voorzitterschap van minister Cramer. Het IPO werd daar bestuurlijk vertegenwoordigd door de gedeputeerden Erik van Heijningen (Zuid-Holland) en Paul Rüpp (Noord-Brabant). Vooral het benodigde rekenmodel - de zogenaamde saneringstool - bezorgde de Taskforce heel wat hoofdbrekens. De twee jaren waren ook nodig om de samenwerking tussen alle betrokken partijen (VROM, V&W, LNV, provincies, regionale samenwerkingsverbanden en gemeenten) goed gestalte te geven en om geld voor alle plannen te vinden.

Bouwprojecten

Sinds de uitspraak van de Raad van State in april 2004 zijn veel grote bouwprojecten stil komen te liggen. Als Brussel het gevraagde uitstel verleent, ziet het er naar uit dat deze weer opgestart kunnen worden. ●

Meer informatie bij Joyce Klink, 070-8881231, jklink@ipo.nl

Document om van elkaar te leren

Hoe kun je provincies onderling vergelijken als het gaat om de inzet van capaciteit voor vergunningverlening en handhaving? Daar draaide het om in het project 'Kengtallen'.

LEES VERDER OP PAGINA 2

Europa legt de lat hoog

Zowel 20 procent minder broeikasgassen uitstoten, als 20 procent meer energiebesparing én duurzame energie in 2020. Dié drieslag hebben de Europese regeringsleiders afgesproken.

LEES VERDER OP PAGINA 3

Netwerk alternatieve vulstations niet compleet

Nederland beschikt nóg niet over een landelijk dekkend netwerk van vulstations voor alternatieve brandstoffen. Wel borrelen in den lande vele initiatieven op.

LEES VERDER OP PAGINA 7

Monitoringportal opent deuren

Monitoring is essentieel bij de uitvoering van milieubeleid. Niet alleen om te kunnen sturen op effectiviteit en efficiëntie, maar ook om de voortgang in beeld te brengen.

LEES VERDER OP PAGINA 9

Provincies in actie voor gezondheid en milieu

Word je ziek van luchtvervuiling of verkeersherrie? Het project Gezondheid en Milieu is opgezet om de relatie tussen milieubelasting en de gezondheidseffecten zichtbaarder maken.

LEES VERDER OP PAGINA 10

Hoe kun je provincies onderling vergelijken als het gaat om de inzet van capaciteit voor vergunningverlening en handhaving? Daar draaide het om in het project 'Kengetallen'. Alle relevante cijfers zijn nu samengevat in het rapport 'Kengetallen provinciale Handhaving en vergunningverlening wet Milieubeheer'.

Document om van elkaar te leren

Foto: Michiel Wijnbergh.

Informatie: Aris Blok, 023-5143362, bloka@noord-holland.nl

Met de oplevering van het rapport is het PRISMA-project 'Kengetallen' afgerond. Vrijwel alle provincies hebben op een eenduidige manier aangegeven wat hun tijdsbesteding is aan de diverse producten die te maken hebben met de wet Milieubeheer. Daarmee is het eerste deel van de doelstelling gehaald. Voor het tweede deel van het project - het leren van elkaar - is het rapport een waardevol instrument en startdocument.

Aan de slag

Uiteindelijk moet het rapport bijdragen aan het afstemmen en optimaliseren van de provinciale inzet op handhaving- en vergunninggebied, waarbij het niet de bedoeling is om te komen tot een eenduidige manier van werken. Een aantal interprovinciale werkgroepen gaat hiermee dit jaar aan de slag. De gegevens kunnen ook worden gebruikt om de in de VROM maatlatten

'Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving' gehanteerde rekenwaarden te verifiëren; hetzelfde geldt voor de hierbij gebruikte categorisering van bedrijven. Het rapport geeft namelijk een goede aanzet voor een provinciale bedrijfsindeling in vier categorieën, te weten: eenvoudig, gemiddeld, complex en een buitencategorie.

Prangende vraag

Een andere prangende vraag kon helaas niet beantwoord worden. Namelijk of er een verband is tussen de ingezette capaciteit en de kwaliteit van de producten. Om dit toch in beeld te krijgen, wordt voorgesteld om het rapport later dit jaar te vergelijken met de uitkomsten van het nog lopende VROM-onderzoek naar het functioneren van de provincies. ●

KORT

Ecologische Hoofdstructuur

De provincies zijn voortaan volledig verantwoordelijk voor het realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), een netwerk van gebieden waar natuur voorrang heeft. Hiertoe is in februari een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met Natuurmonumenten en De Provinciale Landschappen. Daarnaast is de huidige Kaderovereenkomst voor de financiering van grondaankopen van de Ecologische Hoofdstructuur aangepast. Het budget voor de aankoop van EHS is ruim 300 miljoen euro. Naast bescherming van bestaande natuur, wordt ook nieuwe natuur ontwikkeld die

bestaande gebieden met elkaar verbindt. ●

Ondergrondse opslag CO₂

De Shell-raffinaderij in Pernis, de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en OCAP werken aan een gezamenlijk demonstratieproject, waarin het CO₂-afkomstig van de raffinaderij - wordt opgeslagen in nabijgelegen lege gasvelden. In eerste instantie komt daarvoor het gasveld 'Barendrecht' in aanmerking. Zeer waarschijnlijk gevolgd door 'Barendrecht-Ziedewij', maar ook andere gasvelden in de omgeving kunnen in aanmerking komen. Recent heeft de NAM een startnotitie voor een MER ingediend

bij de provincie Zuid-Holland. Als het project doorgaat, kan er waarschijnlijk vanaf 2010 CO₂ worden opgeslagen. ●

Europese milieunieuwsbrief

ECOFLITS. Dat is de naam van een digitale nieuwsbrief over Europa en milieu die de Nederlandse Europarlementariër Dorette Corbey heeft uitgebracht. Hiermee wil zij een brug slaan tussen het Europees Parlement en iedereen die zich betrokken voelt bij groene onderwerpen. De ECOFLITS belicht de Europese actualiteit rondom klimaat, energie, technologie, duurzaamheid, biodiversiteit en groene subsidies. Aanmelden voor de nieuwsbrief

kan door een mailtje te sturen naar: dorette.corbey@europarl.europa.eu. ●

Korting op energieadvies

Particuliere woningeigenaren in Flevoland krijgen van 7 maart tot 1 mei 2008 vijftig procent korting op een uitgebreid energieadvies voor hun woning. Met de gecertificeerde bedrijven is hiervoor een overeenkomst afgesloten. De provincie wil op deze manier particuliere huizenbezitters helpen om gerichte keuzes te kunnen maken voor energiebesparing in hun woning. Het gaat om een nauwkeurig Maatwerkadvies (het voormalige Energie Prestatie Advies of EPA). Informatie: www.flevolandbespaart.nl. ●

Europa legt de lat hoog

Niet alleen 20 procent minder broeikasgassen uitstoten, maar ook 20 procent meer energiebesparing én productie van duurzame energie in 2020. Dié drieslag hebben de Europese regeringsleiders afgesproken. De provincies spelen een belangrijke rol bij het uitvoeren van dit maatregelenpakket.

Foto: Michiel Wijnbergh.

Eind januari heeft de Europese Commissie een voorstel voor een richtlijn gepresenteerd, met juridisch bindende streefcijfers. Doel: het vergroten van de voorzieningszekerheid en het verminderen van de broeikasgasemissies. Conform de opdracht van de Europese regeringsleiders, bevat de richtlijn een maatregelenpakket om in 2020 EU-breed de uitstoot van broeikasgassen met 20% te verminderen, een duurzame energieproductie van 20% te realiseren, een zelfde percentage energiebesparing te bewerkstelligen en minstens 10% biobrandstoffen in vervoersbrandstoffen te garanderen.

Inzet provincies

Een groot deel van de uitvoering van dit pakket komt op het bordje van de provincies te liggen. Zij krijgen de opdracht om 14 procent aan duurzaam vermogen in 2020 te realiseren. Dat lijkt nu nog ver weg, maar het tussendoel voor Nederland - 6 procent in 2012 - is al heel dichtbij. En in het peiljaar 2005 behoorde Nederland, met slechts 2,4% energie uit hernieuwbare bronnen, tot de achterhoede van Europa. Kortom, een uiterst ambitieuze opgave om geschikte locaties te vinden voor al die windturbines, biomassa centrales, zonnecellen, en koude/warmteopslag.

Informatie: Arjan Stoffels, 070 - 8881218, AStoffels@ipo.nl

Miljarden aan extra inkomsten

Energiebesparing is veruit de goedkoopste oplossing. Helaas heeft Brussel hiervoor slechts beperkt maatregelen opgesteld. Zo worden de energienormen voor allerlei apparaten, van lampen tot televisies en auto's, aangescherpt. Om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren is de belangrijkste maatregel de Europese CO₂-emissiehandel. De producenten van elektriciteit en grote industrieën moeten hun uitstoot jaarlijks terugbrengen met gemiddeld 1,74 procent. De emissierechten worden geveild. De opbrengsten alleen al voor Nederland worden becijferd op 1,5 tot 3,1 miljard euro. Dat betekent dat Den Haag na 2012 jaarlijks miljarden aan extra inkomsten te besteden heeft. Aangezien de provincies een belangrijke rol en taak hebben bij het realiseren van de doelstellingen, claimen ook wij een deel. De Europese Commissie stelt voor zo'n 20 procent van de veilingopbrengsten te bestemmen voor klimaatmitigatie en -adaptatie. Tijdens de eerste behandeling van de voorstellen in de Tweede Kamer, bleek echter dat het kabinet een andere mening is toegedaan. Minister Cramer (VROM) en minister Van der Hoeven (EZ) deden daar opvallend

eensluitende uitspraken over. De begroting is volgens beide bewindslieden een nationale aangelegenheid, waar Brussel niets over te zeggen heeft. In de komende maanden zal duidelijk worden of Nederland voor dat standpunt voldoende medestanders kan vinden.

Averechts effect

Hoe het verder gaat met de biobrandstoffen is op moment van schrijven nog onduidelijk. De gevolgen van de doelstelling, 10% van de

transportbrandstof uit biomateriaal in 2020, zijn op verzoek van de Europese Commissie onderzocht door het MNP. Begin maart werd een advies uitgebracht dat grote vraagtekens plaatst bij het handhaven van de doelstelling. Op korte termijn is verlies van biodiversiteit onvermijdelijk. Onduidelijk zijn de gevolgen voor de voedselvoorziening en het gebruik van landbouwgrond. Ook worden vraagtekens gezet bij de betere resultaten van tweede generatie biobrandstoffen. Kortom, de uitwerking van de Europese doelstelling voor biobrandstoffen lijkt een averechts effect te hebben. De gezamenlijke provincies richten zich voorlopig op de realisatie van een landelijk dekkend netwerk voor het tanken van aardgas.

Van Kyoto naar Kopenhagen

Europa wil haar zaakjes op orde hebben voor de beslissende VN-vergadering eind 2009 in Kopenhagen. Daar staat namelijk Kyoto II (2012-2020) op de agenda. Een belangrijk moment, want ook de overgebleven presidentskandidaten in de Verenigde Staten nemen deze vergadering zeer serieus. ●

KORT

Biobrandstoffen, ja of nee?

'Biobrandstoffen, ja of nee?' Die vraag staat centraal tijdens de 2008-editie van de Nationale Milieudag op vrijdag 20 juni in het provinciehuis van Zuid-Holland. Het belooft een spannende dag te worden over een onderwerp dat momenteel volop in de schijnwerpers staat. Zo kopte de Volkskrant onlangs nog 'Vergeet biobrandstoffen maar' naar aanleiding van de oplopende discussie tussen voor- en tegenstanders van biobrandstoffen. Maar is dit laatste inderdaad het beste voor het milieu? Of wacht, met inachtneming van bepaalde randvoorwaarden, biomassa toch een schone toekomst? Zeker is in ieder geval dat Nederland de inzet van deze energiebron niet kan negeren: de Europese Unie heeft immers besloten dat eenderde van het totale aandeel duurzame energie in 2020 afkomstig zijn uit deze bron. Tijdens de Nationale Milieudag 2008 wordt duidelijkheid gegeven over de mogelijkheden van biomassa, nu en straks. De organisatie van deze dag is in handen van de VVM, de Vereniging van Milieuprofessionals. Gezien de actualiteit van dit onderwerp belooft het een drukbezocht congres in het Zuid-Hollandse provinciehuis. Aanmelding kan zowel telefonisch (VVM, 073-6215985) als via de website www.nationalemilieudag.nl. ●

Genève als brandpunt voor aanpak klimaatprobleem

Het klimaatprobleem staat bij alle milieudeputeerden hoog op de agenda. De jaarlijkse IPO-studiereis voerde de provinciale bestuurders van 22 tot 26 januari naar het Zwitserse Genève, zetel van vele internationale organisaties die zich inzetten voor duurzame ontwikkeling.

V.l.n.r.: Adema (ged. Frl), Kersten (ged. Lb), De Wilde (ged. Ut), Van Heijningen (ged. ZH), Blik (ged. Flev.), Klip (ged. Dr), Rietkerk (ged. Ov), Van der Kolk (ged. Gld), Roozmond (IPO), Wiersma (ged. Zl), Slager (ged. Gr), Puijn (IPO), Wagener (Ut), De Roo (Gld), Klink (IPO) en Hoes (ged. NB). Zittend: Moens (ged. NH)

Allereerst werd een bezoek gebracht aan de World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), een organisatie van internationale bedrijven waar ook Philips en Shell lid van zijn. Zo brengt Philips zijn expertise over zuinige verlichting en optimale benutting van daglicht in bij het Zero Net Energy Project. Centraal bij dit project staat het bouwen van energieneutrale gebouwen en huizen.

Menselijke factor

In het International Environment House zetelen meer dan vijftig organisaties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Een bezoek lag dus voor de hand. Eén van de hoogtepunten hier was de presentatie van Martin Beniston van Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), de organisatie die samen met Al Gore de Nobelprijs voor de Vrede won. Zelfs de grootste klimaatsceptici wist hij ervan te overtuigen dat de menselijke factor

dominant is bij de huidige klimaatverandering. Om die ontwikkeling te keren moet de CO₂-uitstoot in hoog tempo verminderd worden.

Jean Fabre van de United Nations Development Program (UNDP) hield een pleidooi om ook oog te hebben voor de sociale consequenties van klimaatverandering, aangezien de gevolgen vooral de arme landen treffen. Fabre riep op om ontwikkelingssamenwerking te verbinden met het klimaatbeleid.

Verlaagde tarieven

Daarop volgde een bezoek aan het kanton Genève. Opvallend is dat zoveel mensen op zoveel plaatsen in Europa met dezelfde kwesties bezig zijn. Reden te meer voor de permanente Nederlandse vertegenwoordiging in Genève om intensief overleg te voeren over het klimaat- en energiebeleid. Dit gebeurt via internationale organisaties als de WTO, WHO, UNHCR en UNEP. Concrete resultaten zijn

de verlaagde tarieven voor groene producten en diensten, de inventarisatie van adaptatieproblemen en een resolutie over klimaatverandering en gezondheid. Als laatste werd een bezoek gebracht aan het Palais des Nations waar de Verenigde Naties samenkwamen.

Klimaatakkoord

Al met al een zeer geslaagde en inspirerende reis, waarbij de noodzaak van ieders inzet bij de aanpak

van het klimaatprobleem helder is geworden. De twaalf milieudeputeerden gaan dit vertalen naar een ambitieuze gezamenlijke inzet voor onder meer opwekking van duurzame energie, energiebesparing en schoon en zuinig transport. Nog voor de zomer wordt een Klimaatakkoord gesloten met het Rijk. ●

KORT

Klimaatverandering grootste milieuprobleem

Gelderse burgers zien anno 2008 klimaatverandering als het grootste milieuprobleem en willen samen met de Gelderse Milieufederatie concrete stappen zetten om het klimaatprobleem in hun buurt aan te pakken. Dit blijkt uit een eerste peiling van De Groene Peiler in Gelderland. De Groene Peiler is het online natuur- en milieupanel van de Gelderse Milieufederatie. De oplossingen die de panelleden aandragen variëren van minder en zuiniger autorijden en vliegen tot het overstappen op groene stroom. De uitslag wijkt niet veel af van het algemene beeld. Wat wel opvalt, is dat de Gelderse panelleden een nóg grotere eigen verantwoordelijkheid zien voor het oplossen van het klimaatprobleem dan in de rest van Nederland. Informatie: www.groenepeiler.nl ●

Informatie: Frank Puijn,
070-8881241, fpuijn@ipo.nl

Windenergie in de lift

Foto: Michiel Wijnbergh.

Evenals het jaar daarvoor laat 2007 een forse toename van de benutting van windenergie zien. Maar om de duurzame energie-doelstelling van het kabinet te halen, dienen de inspanningen te worden opgevoerd. Om die reden heeft de Tweede Kamer ingestemd met een forse verhoging van de Subsidieregeling Duurzame Energie.

In 2007 is de stijgende lijn met betrekking tot het profiteren van windenergie op land vastgehouden. Er kwam 252 MW nieuw windvermogen bij. Halverwege vorig jaar is de doelstelling gerealiseerd van ten minste 1500 MW op land voor het jaar 2010, zo blijkt uit het Jaarverslag BLOW 2007. In Nederland staat op het vasteland nu in totaal 1709 MW aan windvermogen. De nieuwe Subsidieregeling Duurzame Energie (SDE) biedt voor dit jaar financiële ruimte voor 500 MW erbij. Dit hogere tempo is nodig voor het realiseren van de doelstelling van 4000 MW in 2011 in het kader van het kabinetsprogramma Schoon en Zuinig.

Extra geld

In het algemeen overleg op 26 februari heeft een meerderheid van de Tweede Kamer aangegeven 120 miljoen euro extra aan de SDE-regeling te willen toevoegen. Hiermee komt de Tweede Kamer tegemoet aan de kritiek die onder andere door provincies naar voren is gebracht. Het extra geld moet volgens de kamermeerderheid worden ingezet voor subsidies voor zonnepanelen (30 miljoen euro), biomassa (75 miljoen) en groen gas (10 miljoen). Overigens betwijfelt de Kamer in meerderheid of het kabinetsdoel wordt behaald om in 2020 20 procent duurzame energie te realiseren.

Plaatsingsmogelijkheden

Onderzocht wordt of er in ruimtelijk opzicht voldoende plaatsingsmogelijkheden zijn voor de groei aan windvermogen. Op 30 januari hebben de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties ingestemd met het plan van aanpak van de ministers Cramer (VROM) en Van der Hoeven (EZ) voor de ruimtelijke

inpassing van de nieuwe doelstelling. In deze Landelijke Uitwerking Windenergie worden vier doelen onderscheiden:

- lopende projecten zo snel mogelijk realiseren;
- knelpunten wegnemen rond die projecten;
- het vormgeven van een windenergiebeleid voor de langere termijn, gericht op concentratie en lege gebieden (vides);
- versterking van het maatschappelijke draagvlak voor wind energie.

Klimaat en Energie-akkoord

Van groot belang voor de inspanningen van provincies is dat de condities voor het bevorderen van duurzame energie gunstig blijven. Wat de provincies betreft maken de nieuwe 'wind'-afspraken deel uit van een breed Klimaat en Energie-akkoord met het kabinet. Daaraan levert iedere provincie een bijdrage op basis van een zelfgekozen duurzame energiemix. ●

Informatie: Ieme Faber,
070-8881260, ifaber@ipo.nl

Column De uitvoering

Onzichtbaar milieu

Sommige onderwerpen zijn zo makkelijk tastbaar en zichtbaar, en andere, zoals milieu, niet of veel minder. Jammer is dat. Momenteel is één van mijn onderwerpen de luchtkwaliteit. Een vaak onzichtbaar en soms ingewikkeld fenomeen. Iedereen wil schone lucht, en gelukkig wordt de luchtkwaliteit steeds beter. Maar wat is schone lucht precies? Een makkelijk voorbeeld is het komende rookverbod in cafés en restaurants. Ik verheug me er op om heerlijk uit eten te gaan zonder smaakbederf door nabije rokers. Van de vorige mijlpaal, de rookvrije treinen, heb ik als forens ook nog dagelijks plezier. Roken is een zichtbare vorm van luchtverontreiniging, en of wel of niet gerookt wordt, is een eenvoudige vorm van normstelling. Was het maar altijd zo simpel.

De luchtverontreinigingproblematiek kan zeer complex zijn. Iets wat ik nog steeds niet goed begrijp, is wat mij overkwam bij mijn verhuizing van Leeuwarden naar Rotterdam. Het lijkt evident dat de lucht in Friesland veel schoner is dan in de Rijnmond. Dat merkte ik in Rotjeknor bijvoorbeeld aan de hoeveelheid roet die na een wasbeurt al weer snel op mijn auto lag. Maar, hoe vreemd het ook klinkt, de lucht was voor mij persoonlijk schoner. Ik ben allergisch voor stof. Daar gaan mijn neus en longen van dicht zitten. En met mij een, volgens het Astmafonds, steeds groter wordende groep mensen die last heeft van allergieën. Nu heb ik er, met enkele voorzorgmaatregelen, in het dagelijks leven niet zo veel last van. Maar wat schetst mijn verbazing? Binnen een paar weken na mijn verhuizing waren mijn luchtwegen helemaal open en bleven dat ook. Hoe is het nou te verklaren als je naar een omgeving met meer luchtverontreiniging verhuist, maar je er toch beter kan ademen? Dit geeft maar aan hoe lastig schone lucht te definiëren is.

Ook beroepsmatig geeft luchtverontreiniging mij soms een dubbel gevoel. We werken als provincies hard mee aan het tot stand komen van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Maar gaat het nu echt om schonere lucht, of om het weer vlottrekken van stilliggende bouwprojecten? De saneringstool heeft de Nederlandse lucht wel héél erg schoon gerekend. Er lijken weinig of geen verkeersgerelateerde knelpunten meer over te blijven. In hoeverre is dat geloofwaardig? Wat gebeurt er allemaal in de black box van het rekenmodel?

Milieu blijft helaas voornamelijk waarschijnlijk ingewikkeld en onzichtbaar. Met IPO-Milieuwerk willen we het toch een beetje zichtbaar maken. Waar zijn al die provinciale milieubtenaren nou mee bezig, en wat levert het op? Ook dit keer was er weer een ruim aanbod aan artikelen. En om de milieumensen zichtbaar te maken, wordt de traditie hersteld om - waar mogelijk - pasfoto's van de auteurs op te nemen.

IPO-Milieuwerk dient als platform om milieu-informatie uit te wisselen. Als er mensen zijn die hun visie willen uitdragen, dan stel ik daarvoor graag eens de column beschikbaar.

Joyce Klink,
coördinator interprovinciale milieuprojecten PRISMA.

Digitale risicokaart groot succes

De site www.risicokaart.nl is een groot succes. Sinds de lancering op 31 januari hebben honderdduizenden geïnteresseerden een kijkje genomen.

Wie wil weten of hij in de eigen woon- of werkomgeving risico loopt op overstromingen, kan terecht op de speciale website www.risicokaart.nl. Per postcodegebied is te zien hoe hoog het water maximaal komt te staan na een mogelijke dijkdoorbraak. Op de site is sinds eind januari te zien wie in zijn woon- of werkomgeving risico loopt op een mogelijke overstroming uit zee en de grote rivieren. Informatie over andere risico's stond er al op.

De website blijkt in korte tijd razend populair. Hoogtepunt lag op dinsdag 5 februari met 150 duizend bezoekers. Een plattegrond toont informatie over mogelijke risico's door bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen, over kansen op ongevallen op wegen, spoor, water en door vliegtuigen en over gebieden met verhoogde kansen op natuurbranden, overstromingen, aardbevingen. Ook is te zien hoe een mogelijke overstroming vanuit zee en de grote rivieren bepaalde gebieden onder

water zet en hoe hoog het water daar komt.

De provincies, de ministeries Verkeer en Waterstaat, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en VROM, de Unie van Waterschappen, Veiligheidsregio's en andere hebben de zogenoemde overstromingsdieptekaart ontwikkeld. Op de kaart worden de waterdiepten in een aantal klassen aangegeven. Ook is op elke locatie in het gebied, dijkkring in jargon, de bereken-

de waterdiepte opvraagbaar. Een centraal en uniform rekenmodel is de basis. Per dijkkring is de waterdiepte uitgerekend per gebied van vijftig bij vijftig meter. Het werk is nog niet klaar, een aantal dijkkringen moet nog worden doorgerekend.

Op de website www.crisis.nl is informatie beschikbaar over wat de overheid doet, wat burgers zelf kunnen doen en wat er tijdens een concrete dreiging kan worden ondernomen. ●

KORT

Standaardisatie procedures en regels

De afname van het totaal aantal toepasselijke regels zal in de Omgevingsvergunning (Wabo) fors zijn. De vele verschillende aanvraagformulieren per vergunning, die ook nog vaak verschillen per gemeente en per provincie (totaal geschat op zo'n 2100), verdwijnen. Hiervoor in de plaats komt één uniform aanvraagformulier. Dit leidt tot een flinke standaardisatie die nog wordt versterkt door het uniformeren en terugbrengen van de aan te leveren gegevens. Verder komen de procedureregels te vervallen voor de toestemmingen die momenteel in gemeentelijke of provinciale verordeningen zijn opgenomen. Aangezien elke gemeente en provincie over afzonderlijke verordeningen beschikken, gaat dat om een groot

aantal regels. Bovendien wordt de toepasselijke regelgeving daarmee gestroomlijnd. Daarnaast zorgt de Wabo voor verplichte inhoudelijke afstemming. ●

Handhaver van het Jaar

Duizenden controleurs, inspecteurs, agenten en toezichthouders zijn dagelijks in touw voor behoud van een schoon en veilig Nederland. De organisaties die verenigd zijn in het LOM en het vakblad HandHaving, vragen daarom speciale aandacht voor de kwaliteit van het toezicht door het kiezen van de: Handhaver van het Jaar 2008. De titel is de hoogste waardering voor de collega die veel meer kan en doet dan controleren alleen. Een goede handhaver helpt bedrijven en burgers bijvoorbeeld ook de regels te begrijpen en na te leven, ziet de noodzaak om samen te werken en heeft het

doorzettingsvermogen om notoire wetsovertreders op te sporen. De 'Handhaver van het Jaar' wordt bekend gemaakt op 4 september 2008 tijdens het grote, tweejaarlijkse LOMcongres 'De Kunst van het samenspel'.

Informatie: www.lom.nl ●

Emissies per postcodegebied

Op de geheel vernieuwde website www.emissieregistratie.nl staan de landelijke emissiecijfers naar lucht, water en bodem van de 300 belangrijkste stoffen per bron. Gebruikers kunnen opzoeken welke bedrijven in hun postcodegebied verontreinigende stoffen uitstoten naar lucht en water. De website is een initiatief van het Milieu- en Natuurplanbureau in opdracht van de ministeries van VROM, V&W en LNV. De emissieregistratie presen-

teert de gegevens op verschillende manieren: via kaarten, grafieken en een database. Uniek is de mogelijkheid om de emissiegegevens met elkaar te combineren. ●

Advies over megastallen

In de discussie over de megastallen botsen twee aanspraken met elkaar: het gebruik van het landelijk gebied als agrarisch productiegebied en als gebied voor allerlei maatschappelijke functies zoals recreatie, natuur en waterbeheer. Beide hebben een economische component. De eerste redeneert vanuit de bedrijfseconomie, de tweede vanuit de gebiedseconomie. Deze aanspraken hebben zich tot op heden redelijk laten combineren. Met de komst van de megastallen voorziet het College van Rijksadviseurs (CRA) dat plaatselijk deze twee gebruiksvormen elkaar in de weg

kunnen gaan zitten. Concentraties van megabedrijven kunnen tot een soort 'Westlandisering' leiden die alle vormen van toerisme en recreatie wegjaagt.

Daarom adviseert het College om ruimtelijk/economische analyses uit te voeren en te bezien waar er omslagpunten liggen. Het CRA adviseert daarnaast om 'vliegende brigades' in het leven te roepen: kleine, slagvaardige teams van ervaren ontwerpers die gemeenten en provincies moeten ondersteunen bij de zorgvuldige plaatsing van megastallen in het landschap. Informatie: www.rijksbouwmeester.nl ●

Foto: Provincie Flevoland

Windenergie, het is wat je er van maakt

Wind is een snel groeiende bron voor onze energievoorziening. Momenteel staat 70% van het wereldwijd geïnstalleerde vermogen in Europa. In Denemarken wordt 20% van de energie met wind opgewekt, in Spanje en Duitsland 8%. In Nederland 2%. Flevoland produceert eenderde van alle windenergie in Nederland, goed voor zo'n 350.000 huishoudens.

Vanuit de hele wereld wordt Flevoland bezocht om onze windmolenopstellingen te bezoeken. Hier hoor je soms zeggen: "Het landschapsbeeld is verrommeld." Dat is één van de redenen waarom onze Provinciale Staten een nieuw windenergiebeleid hebben vastgesteld. Uitgangspunt: meer energie opwekken met minder, maar grotere, molens. Hierin ligt ons antwoord op de tegenstand voor windenergieprojecten. Windmolens kun je niet verstoppen, je ziet ze al op tien kilometer afstand. Grote molens doen niet onder voor kleine molens; het landschapsontwerp vereist dus nieuwe inzichten en ontwerpvaardigheden. Het is een enorme uitdaging om dit in goede banen te leiden en kennisontwikkeling te stimuleren.

Als we kijken naar de afgelopen jaren stel ik vast dat het aan de vasthoudendheid van de besturen van provincies en gemeenten te danken is dat er nu rond de tweeduizend windmolens in Nederland staan. Dat zijn vooral kleine windmolens. Nu staan we voor de opgave om ruimte te vinden voor windmolens van

3 tot 5 MW. Naast meer vermogen bieden deze molens een veel hoger rendement.

Het is een uitdaging voor Rijk en provincie om de komende vier jaar 2000 MW aan nieuw windvermogen te realiseren. De minister heeft laten weten dat dit nog maar het begin is. Dat het Rijk nu de handschoen oppakt om al jaren bestaande knelpunten op te lossen is te prijzen. Denk aan de beperkingen in radar-gebieden en aantakking op het elektriciteitsnet. Daarbij merk ik op dat de minister van VROM nu tornt aan het moeizaam verkregen draagvlak van partijen in het Groene Hart en zichzelf daarmee een extra uitdaging stelt.

Het gezamenlijke doel om nog eens 2000 MW windenergie te plaatsen moeten we als provincies en gemeenten waarmaken. Volledige steun van het Rijk is daarbij onontbeerlijk! Wij bieden de ruimtelijke kaders. Als wij samen met de gemeenten bepalen waar het kan, dan garandeert de markt dat het er komt.

Inmiddels dienen zich nieuwe vragen aan. Kunnen we de windparken op basis van een goed landschapsontwerp dicht bij de afnemers plaatsen? Hoe combineren we windenergie met andere vormen van duurzame energie, zoals waterstof? Kunnen we windenergie laten samengaan met landschap- en natuurontwikkeling? Kansen te over. In Flevoland gaan we er voor.

gastcolumn

Anne Blik,
gedeputeerde Ruimtelijke Ordening
en Milieu van Flevoland

Netwerk alternatieve vulstations niet compleet

Nederland beschikt nóg niet over een landelijk dekkend netwerk van vulstations voor alternatieve brandstoffen. Dat is de conclusie van een inventarisatie die het IPO eind 2007 heeft laten uitvoeren. Wel gaat het de goede kant op vanwege de vele initiatieven in den lande.

Milieuminister Cramer opende eind vorig jaar een nieuw tankstation van Delta Oil waar, behalve gewone benzine, ook biodiesel, ethanol, ppo (puur plantaardige olie) en aardgas en later ook bio-gas kan worden getankt. Foto: Michiel Wijnbergh.

In de inventarisatie is gekeken naar huidige en in ontwikkeling zijnde vulstations voor de alternatieve brandstoffen aardgas (CNG), biodiesel (B100), pure plantaardige olie (PPO) en de zogenaamde high-blends bio-ethanol (E85). Als vervolg op deze studie, uitgevoerd door DHV Energy, gaat het IPO een duidelijke beleidsdoelstelling formuleren om een landelijk dek-

kend netwerk van vulstations op te zetten voor in eerste instantie aardgas. Samenwerking, communicatie en een landelijk stimuleringsbeleid zijn hierbij de voornaamste aandachtspunten

Belangrijke rol

Om meer vulstations te realiseren is een belangrijke rol weggelegd voor zowel het Rijk, de provincies

als de gemeenten. Het Rijk moet voor ondernemers een stabiel investeringsklimaat creëren om te investeren in innovatieve technologieën en een nieuwe markt. De gemeenten hebben een sleutelpositie als het gaat om het bij elkaar brengen van partijen, locatiekeuze, communicatie en bewustwording. En bij gemeentegrensoverstijgende projecten kunnen provincies met hun kennis van de lokale markt de afstand van rijk naar gemeenten verkleinen.

Stimuleren vraag

Een landelijk dekkend netwerk van vulstations voor alternatieve brandstoffen is overigens slechts een eerste stap. Het stimuleren van de vraag naar deze alternatieve brandstoffen is minstens zo belangrijk. Indien meer automobilisten hier gebruik van gaan maken, ligt het immers voor de hand dat ook het aanbod van alternatieve brandstoffen zal stijgen.

Het rapport "Inventarisatie vulstations alternatieve brandstoffen" is te vinden op www.iporivm.nl.

Informatie: Alfred Huinder,
050-316 4983,
a.b.huinder@provinciegroningen.nl
d.koppert@provinciegroningen.nl

Er wacht de Kerngroep Europees Milieubeleid een druk jaar. Het onlangs door de IPO Adviescommissie Milieu goedgekeurde werkplan over 2008 vergt namelijk veel inzet ten aanzien van nieuwe wetgevende voorstellen op het gebied van energie en klimaat. Ook nieuwe en bestaande richtlijnen van de Europese Commissie vragen om een samenhangende interprovinciale reactie.

Veel 'Europees werk' in 2008

De leden van IPO-KEM. V.l.n.r. Laura Dolleman (Ut-IPO), Alexander de Roo (Gld), Maartje Schlebusch (Ut), Joop Kramer (Dr), Evelien Verbauwen (NB), Peter Kupperts (L) en Ronald Groen (ZH-IPO). Niet op de foto: Frank Puijn (IPO, zie pag. 4).

De ontwerprijrichtlijn voor Industriële Emissies volgt de IPPC-richtlijn op en is belangrijk voor vergunningverlening en handhaving door de provincies. Het plan van Europa is om de BREF-documenten - die aangeven wat de best bestaande technieken zijn - een zwaardere status te geven. Van de richtlijn die de Nationale Emissie Plafonds van diverse luchtverontreinigende en verzurende stoffen vastlegt, wordt in 2008 ook een ontwerp uitgebracht.

De Bodemrichtlijn is door de Europese Milieuraad voorlopig in de koelkast gezet. Voor de Kaderrichtlijn Afval is begin 2008 de Tweede Lezing gepland. Hierop moet ge-reageerd worden. Doelstellingen hierbij zijn: de afvalhiërarchie als regel bij het afvalbeheer en een eenduidige en werkbare invulling van het begrip end-of-waste en bijproduct.

Netwerken

Andere prioriteiten zijn een betere digitale toegankelijkheid en de versterking van de relatie tussen IPO-experts, contactpersonen, IPO-KEM en het Huis van de Nederlandse Provincies te Brussel. Dat geldt ook voor de samenwerking met VROM bij quickscans van commissievoorstellen die in voorbereiding

worden genomen. Hiervoor voert KEM een aantal proefprojecten uit. IPO-KEM neemt in 2008 wederom actief deel aan de Europese milieunetwerken, zoals in juni de achtste ENCORE-conferentie in het Spaanse Zaragoza. Hier is dan ook de Wereld Expo waar met name water en klimaat aan de orde komen. IPO-KEM is in de ambtelijke ENCORE-stuurgroep vertegenwoordigd en coördineert de deelname van de Nederlandse delegatie. Die bestaat gezien de onderwerpen uit leden van de Adviescommissies Milieu en Water.

KEM-matrix

Over belangrijke Europese dossiers geeft IPO-KEM bestuurlijk advies aan de IPO Adviescommissie Milieu. Op de beleidsvelden Water en Natuur (die Europees ook tot milieu gerekend worden) kan dat nog verbeterd worden. Net als de voorbereiding van de gedeputeerden die in de Milieucmissie van het Comité van de Regio's zitten.

Het werkplan 2008 van IPO-KEM is gepubliceerd op www.ipoivm.nl (onder: Europa en Milieuregels). Daarop is ook de nieuwe versie van de KEM-matrix te vinden, met daarin opgenomen links naar de relevante Europese timetables en stukken van de milieudossiers. ●

Informatie: Ronald Groen rh.groen@pzh.nl en Joop Kramer J.Kramer@drenthe.nl

KORT

Jongeren winnen klimaatwedstrijd

Wedden dat... het ons lukt om in een maand tijd 8 procent CO₂ te besparen? Die wedstrijd ging een tiental leden van de jongerenadviesraad van de provincie Noord-Holland, aan met klimaatgedeputeerde Peter Visser. Met een besparing van 9 procent op hun eigen CO₂-uitstoot wonnen zij de wedstrijd. Ze verdienen daarmee een pakket met duurzame spullen. De gedeputeerde liet, als tegenprestatie, zijn dienstauto een week staan.

Voor aanvang kregen de jongeren een boekje, waarin precies stond vermeld hoeveel CO₂ zij met een bepaalde activiteit bespaarden. De meest populaire besparingen waren onder andere: de verwarming een graadje lager zetten, korter douchen, spaarlampen kopen, elektrische apparaten uitzetten in plaats van op stand-by, een dagje geen vlees eten en NEE/NEE-stickers op de brievenbus plakken. Ter illustratie: met deze sticker bespaar je 3,3 kg papier aan reclamedrukwerk en dat staat gelijk aan 6,7 CO₂ kg per maand. Een televisie helemaal uitzetten, in plaats

van stand-by scheelt 2,8 kg CO₂ per maand. ●

Vakberaad Stedelijk Gebied en Milieu

In 2002 ging het interprovinciale vakberaad Stedelijk Gebied en Milieu van start. Er was behoefte aan een vakberaad dat integraal zou spreken over de onderwerpen lucht, geur, geluid, gevaar, hinder, duurzame bedrijfsterreinen en mobiliteit in relatie tot de stedelijke leefomgeving. Vanaf het begin heeft Wiebe Brandsma van de provincie Zuid-Holland als voorzitter gewerkt aan het 'op poten zetten' van dit

vakberaad, daarbij geholpen door secretaris Gerda Meijer (ook van Zuid-Holland). Na vijf jaar vonden zij het tijd om het stokje over te

dragen. Per maart 2008 is Frank van der Laan (l) de nieuwe voorzitter en Klaas Doldersum (r) de nieuwe secretaris (beide van de provincie Overijssel). ●

Nieuwe PRISMA-rapporten

Recentelijk zijn de volgende nieuwe rapporten van PRISMA-projecten verschenen:

- Inventarisatie vulstations alternatieve brandstoffen (zie ook pag. 7);
- Methode inventarisatie spoedlocaties bodemsanering - deelproject 1: identificatie daadwerkelijke spoedlocaties;
- Geluidproductieplafonds voor provinciale wegen - een GIS-studie naar kosten en milieubringst.

De rapporten zijn te downloaden van: www.ipoivm.nl ●

Monitoringportal opent deuren

Foto: Michiel Wijnbergh.

Informatie: Wil van Duijvenbouden
070-8881246,
wvduijvenbouden@ipo.nl

In de periode 2005/2007 hebben provincies en rijk samen het project 'Naar een effectieve monitoring' uitgevoerd. Efficiency en effectiviteit van de monitoring van nationale en internationale regelgeving stond in dit onderzoek centraal.

Een compleet overzicht van de hierin opgenomen monitoringverplichtingen en de daaraan gerelateerde monitoring is te vinden op de website www.milieurapportage.nl. Een aanbeveling was het ontwerpen en bouwen van een systeem dat beschikbare monitoringkennis op eenvoudige wijze via een website toegankelijk maakt. Op basis hiervan

is het IPO-project Monitoringportal opgezet. Omdat dit ook voor de rijksoverheid relevant is, werd het project geadopteerd door de Sturen Werkgroep Monitoring Milieu, Natuur en Water, waarin naast de provincies ook VROM, LNV, V&W, MNP en RIVM zitten.

Decentralisatie

Een belangrijke stap, want monitoring en expertise houdt niet op bij de provinciegrenzen. Voor provinciale monitorders wordt het systeem completer, en tegelijkertijd kunnen andere organisaties beter gebruik maken van provinciale kennis en

eigen informatie toevoegen. Juist die afstemming en een meer uniforme monitoring tussen overheden is een permanent aandachtspunt, mede door de verre gaande decentralisatie van rijksoverheidstaken. Daarom is afgesproken de nieuwe website Monitoringportal te ontwikkelen, waarin ook de bestaande websites www.iporivm.nl en www.milieurapportage.nl worden opgenomen.

Vele ingangen

Op de website Monitoringportal kan straks gezocht worden op milieuthema's, bestuurslagen (Europa, Nederland, provincies, gemeenten),

Monitoring. Het is een abstract begrip, maar essentieel om bij de uitvoering van provinciaal, landelijk en Europees milieubeleid te kunnen sturen op effectiviteit en efficiëntie. En ook om aan te geven wat provincies met hun inzet wel en niet bereiken. Het overheidsbrede PRISMA-project Monitoringportal moet in de toekomst deuren openen die monitoring niet alleen overzichtelijker, maar ook minder abstract maken.

organisaties (overheden, instituten, databeheerders), commissies/groepen, informatie (projecten, rapporten, verslagen, systemen) en deskundigen. Ook combinaties van deze ingangen zijn mogelijk via geavanceerd zoeken. Daarnaast is het mogelijk om trefwoorden in te geven (Google-benadering). De website kan naast milieu, ook informatie over water, natuur, ruimte en landelijk gebied opnemen. Of dit gebeurt, hangt af van de beheersbaarheid van het systeem en de ervaringen met het milieudeel.

Lage beheersinspanning

Het systeem moet goed te beheren zijn, met een lage beheersinspanning en adequaat onderhoud. Om die reden wordt qua systematiek aangesloten bij het voor het MNP ontwikkelde Informatiekaart.nl, waaraan veel relevante monitoringinformatie op eenvoudige wijze kan worden ontleend. Het beheer wordt ondergebracht bij het RIVM. Bij het onderhoud is ook een belangrijke taak weggelegd voor de redactiecommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van alle samenwerkende organisaties.

Operationele versie

Inmiddels is het 2008 en is het ontwerp voor het Monitoringportal afgerond. Dit jaar staan verder de bouw van het prototype en een aantal testrondes op stapel. Vervolgens vinden de definitieve bouw en eerste fase van de vulling plaats. Die bestaat uit de monitoringexpertise op het gebied van milieu. In september 2008 gaat de operationele versie van het Monitoringportal de lucht in. ●

Wat betekent het voor de gezondheid als er sprake is van een forse luchtvervuiling door het verkeer? En wat doet het met je als je langs een provinciale weg woont waar het verkeer dag en nacht rond de 60 decibel aan herrie genereert? Word je daar ziek van? Om de relatie tussen milieubelasting en de gezondheidseffecten zichtbaarder maken, is in 2005 het PRISMA-project Gezondheid en Milieu gestart.

Provincies in actie voor gezondheid en milieu

Foto: Wim Gerritsen

Provincies hebben veel gegevens over de luchtkwaliteit langs wegen, de geluidbelasting langs provinciale- en rijkswegen en spoorwegen, geurhinder van bedrijven en weten hoe het zit met knelpunten vanwege externe veiligheid. Maar zijn deze gegevens onderling vergelijkbaar? En wat kan er beleidsmatig mee worden gedaan? Hoe informeren we onze burgers over deze gegevens? Allemaal vragen die in het project aan de orde komen.

Vier fases

Het project is opgedeeld in vier fases. De beschikbare gegevens zijn geïnventariseerd in fase I. In fase II, welke onlangs is afgerond, zijn omvang en ernst van de gezondheidseffecten vastgesteld. Ook zijn de locaties met milieuproblemen ruimtelijk weergegeven en gezondheidskundig gerangschikt. Zeven provincies starten de komende maanden met fase III: het stellen van prioriteiten. Fase IV, het ontwikkelen van een gezamenlijke strategie door de provincies, wordt eind dit jaar afgerond.

Resultaten

De meeste aandacht gaat uit naar de gezondheidskundige knelpunten. Daarbij bleek al gauw dat het proces van gegevensverzameling lastig was. De grootste problemen worden veroorzaakt door luchtverontreiniging, vooral in de vorm van NO₂ en geluid van wegverkeer op de rijkswegen rond de grotere steden in de Randstad (Rotterdam, Amsterdam, Utrecht, Leidschendam-Voorburg en Schiedam). Een tweede probleem is het geluid van railverkeer in grotere en kleinere steden. Maar ook bewoners langs spoorwegen als die van Deventer naar Oldenzaal hebben soms last van de railtransporten. De luchtkwaliteit speelt vooral een negatieve rol in het westen, midden en zuiden van ons land. In de overige provincies is het geluid een grotere gezondheidsbelaster. Per provincie is aangegeven waar beleid op gericht kan worden om te komen tot vermindering van blootstelling. Dit kan variëren van stank van bedrijven, het geluid vanwege een vliegveld, tot luchtverontreiniging en geluid vanwege (snel)wegen.

Wim Gerritsen, 038-4997507, w.gerritsen@overijssel.nl

Toepassing beoordelingskader

De komende maanden gaan zeven provincies een beoordelingskader Gezondheid en Milieu toepassen. Met betrokken gemeenten wordt vanuit verschillende invalshoeken gekeken naar de knelpunten. Om wat voor klachten gaat het? Wie kan er wat aan doen? Hoeveel geld is met het oplossen gemoeid? En wat is de gezondheidswinst? Allemaal vragen die aan de orde komen in dit traject. Er worden dan ook interessante discussies verwacht.

Aanbevelingen

Het project wordt afgerond met aanbevelingen aan de provincies voor beleid om de gezondheidsbelastingen zo goed mogelijk terug te dringen. Het regelmatig monitoren van de gegevens zal zeker een aanbeveling worden. Dit geldt ook voor de vraag hoe over de gegevens met burgers gecommuniceerd kan worden. Ook wordt de relatie gelegd met de Pilot Atlas Leefomgeving (zie kader). Wordt dus vervolgd! ●

Pilot Atlas Leefomgeving

Het ministerie van VROM is op basis van de Toekomstagenda Milieu bezig met een Pilot Atlas Leefomgeving. Vier provincies leveren informatie aan over luchtkwaliteit en geluidhinder. Met informatie van de gemeenten en het RIVM erbij moet de burger als het goed gaat in 2010 op postcodeniveau basisgegevens in zijn leefomgeving kunnen bekijken. Elke provincie kan de informatie uitbreiden met bijvoorbeeld gegevens over de zwemwaterkwaliteit, de Natura 2000 gebieden, fietsroutes, wandelwegen en industrieel erfgoed.